

Látky nabourávající hormonální systém najdeme v předmětech denního použití. Je třeba změnit legislativu!

16.10.2024 - | Arnika

Ve většině spotřebních produktů, které testovali, včetně hraček a kuchyňského náčiní, byla nalezena látka TBBPA (tetrabrombisfenol A). Ta velmi pravděpodobně už v minimálním množství přispívá ke vzniku rakoviny a narušuje funkci hormonálního systému. Testovaly se také produkty českého původu a koncentrace v nich zjištěné patřily k těm nejvyšším v Evropě. Hlavním předmětem zájmu byly výrobky, které byly vyrobeny z recyklovaného plastu, konkrétně se jednalo o dětské hračky, doplňky do vlasů, kuchyňské náčiní a kancelářské potřeby. "Výsledky jsou velmi znepokojivé, zejména kvůli tomu, že téměř nejvyšší hodnoty TBBPA byly naměřeny právě ve vzorcích hraček. TBBPA je známý endokrinní disruptor a potenciální karcinogen, na endokrinní disruptory jsou přitom nejcitlivější právě děti do pěti let a těhotné ženy. Předchozí studie navíc potvrdily jejich biologickou aktivitu, což v tomto případě znamená, že narušují transport hormonů štítné žlázy," uvedl jeden z hlavních autorů studie a vedoucí programu Toxické látky a odpady v organizaci Arnika, Jindřich Petrlik.

TBBPA patří do skupiny látek, které fungují jako zpomalovače hoření. Do plastů se přidávají jako příměsi, nejsou v nich pevně vázány a proto se z nich uvolňují v průběhu celého životního cyklu, včetně likvidace. TBBPA je problematický i z hlediska recyklace (plastů), protože je pro člověka toxický už ve velice nízkých koncentracích. Podle autorů studie takové příměsi do plastů nepatří, protože mimo jiné také "otravují" cirkulární nakládání s touto surovinou. Apelují proto, aby součástí nově připravované mezinárodní úmluvy o plastech bylo omezení toxických látek, které je přípustné do plastů přidávat. TBBPA totiž není zdaleka jediné nebezpečné aditivum, které se do plastů přidává. Celkově v nich můžeme najít až 16 tisíc chemických látek, z nichž byla čtvrtina označena jako toxická.

"Je jasné, že se musíme zbavit toxických látek v plastech a zároveň omezit samotnou výrobu plastů. Současná podoba nakládání s plasty je dlouhodobě neudržitelná, a právě vznikající mezinárodní úmluva o plastech může přinést potřebné řešení. Tato úmluva by měla přispět k ochraně lidského zdraví i životního prostředí před škodlivými účinky chemických látek, které se v plastech nacházejí i které se do nich záměrně přidávají," říká odbornice na toxické látky v životním prostředí v Arnice Nikola Jelínek.

Mezi další nebezpečnou látku přidávanou do plastů patří skupina látek označovaných jako PFAS (perfluorované a polyfluorované látky), které narušují funkce hormonálního a reprodukčního systému a jsou spojovány se vznikem některých druhů rakoviny. PFAS jsou vzhledem ke své struktuře nerozložitelné, proto se označují jako „věčné chemikálie“. Nelikviduje je ani spalování, byly naopak nalezeny ve směsi popela a popílku, pocházejícího ze spalovny odpadů, která byla použita ve Frýdlantu k zasypávání terénu. PFAS byly nalezeny i v mechu nebo jehlicích v okolí spalovacích zařízení v Evropě i Asii. Byly však zjištěny i ve vejcích (určených ke konzumaci) z okolí cementárny CEMEX v Prachovicích, která spoluspaluje TAP (tuhé alternativní palivo, které se vyrábí z plastů). Znepokojující je fakt, že ve vejcích z kontrolní lokality v Bystřici bylo nalezeno jen jejich minimální množství, což ukazuje na jejich přenos do životního prostředí v důsledku spalování plastů ošetřených těmito látkami.

PFAS se ve vstupech do spaloven v České republice, v emisích, a dokonce ani v reziduích ze spaloven odpadů nesledují, což je zásadní problém, protože z největší části končí právě v popelu, kterého zůstává po spalování odpadu největší podíl, kolem 30 % hmotnosti. Uvolňují se však i přímo do ovzduší. Při použití pro terénní úpravy nebo stavbu silnic se tak mohou dostávat do životního prostředí, jak bylo v minulosti zjištěno například v Nizozemsku a nově také v České republice, což v kombinaci s tím, že se jedná o prakticky nerozložitelné látky, přispívá k překračování limitů chemického znečištění planety. Ani ukládání popela ze spaloven na skládky problém neřeší, protože bylo zjištěno, že se uvolňují do skládkových vod, a opět znečišťují životní prostředí.

Pro víc informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., 606 727 942.

Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí. Projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/latky-nabouravajici-hormonalni-system-najdeme-v-predmetech-denniho-pouziti-je-treba-zmenit-legislativu>